

Posudek školitele
na disertační práci JUDr. Dalibora Šellenga
„Trestní odpovědnost právnických osob“

Disertační práce JUDr. Dalibora Šellenga Trestní odpovědnost právnických osob je vypracována na aktuální a závažné téma trestní politiky, a to nejen v České republice.

Problematika trestní odpovědnosti právnických osob je jedním z diskutovaných a kontroverzních témat v systému práva, které vychází z kontinentálního typu právní kultury.

Fenomén trestní odpovědnosti právnických osob dostihl Českou republiku jako stát náležející ke kontinentálnímu právnímu okruhu relativně nedávno – zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, nabyl účinnosti teprve dnem 1. ledna 2012, tedy téměř před sedmi lety, ale současně relativně pozdě, posuzováno z evropského hlediska, protože v době, kdy byla přijata trestní odpovědnost korporací v České republice, již většina evropských států náležejících ke kontinentálnímu právnímu okruhu trestní odpovědnost právnických osob zavedenu měla. Zákon byl přijat po určitých teoretických rozpacích a skepsi odborné veřejnosti. Rozpaky a skepse odborné veřejnosti částečně přetrvávají i dnes. Je to dáno především kvalitou zmíněného zákona o trestní odpovědnosti právnických osob: Mnohá ustanovení jsou nejasná, neurčitá, některé instituty chybí, zákon byl již devětkrát novelizován, jedna z jeho novel podstatně změnila jeho podstatu (zák. č. 183/2016 Sb.). Proto teoretické zpracování otázek trestní odpovědnosti právnických osob je důležité nejen z hlediska de lege lata, ale i z hlediska de lege ferenda.

I když se obecný diskurs o trestní odpovědnosti právnických osob přesunul spíše k řešení aktuálních praktických problémů, které zákon přinesl, přesto v části nauky přetrvávají úvahy o legitimitě zvoleného řešení.

Shora uvedený kontext považuji za důležitý pro celkové hodnocení přínosu disertační práce. Kandidát se musel vyrovnat jednak s teoretickými otázkami koncepce trestní odpovědnosti podle českého zákona, ale musel vzít zřetel na evropský kontext, a zároveň i nastítnit úvahy de lege ferenda. To vše u institutu, který je mnohovýznamový, mezioborový.

Disertační práce JUDr. Dalibora Šellenga byla vypracována v rámci doktorského studia v oboru Trestní právo, kriminologie a kriminalistika, který kandidát úspěšně absolvoval, když během studia splnil všechny studijní povinnosti předepsané studijním plánem (samozřejmě až na obhajobu disertační práce).

Během doktorského studia kandidát obhájil rigorózní práci a složil také rigorózní zkoušku a získal titul JUDr.

Aktivně se účastnil vědeckých konferencí a setkání.

Vykazoval náležitou publikační činnost, a to nejen v českých, ale i zahraničních pramenech.

O tématu trestní odpovědnosti korporací publikoval několik článků a studií, takže předložená disertační práce rozhodně není jeho první odbornou prací na toto téma. Dá se říci, že jde vlastně o komplexní rozbor problematiky trestní odpovědnosti právnických osob, ve kterém navázal na dílčí témata, kterými se literárně zabýval.

Přednosti i nedostatky disertační práce jistě zhodnotí oponenti. Z pohledu školitele mohu uvést jen několik stručných poznámek:

Předložená disertační práce podle mého názoru má velmi pěknou odbornou i literární úroveň. Autor vycházel z bohatého seznamu odborných pramenů, často i cizojazyčných, což práci zhodnocuje. V práci použil adekvátních vědeckých metod, rozvíjí dosavadní poznatky publikované k danému tématu, přináší poznatky nové. Podle mého názoru svou úrovní převyšuje úroveň podobných kvalifikačních prací.

Snaha postihnout všechny aspekty trestní odpovědnosti právnických osob ho dovedla k tomu, že se snaží vymezit možnosti pachatelství i v netypických případech. Proto pojednává o pachateli právnické osobě – České národní bance, zabývá se možností být pachatelem u politických stran, odborových organizací, u církví a náboženských společností, u poskytovatelů zdravotních služeb apod. Tím se poněkud vzdaluje od řešení teoretických problémů trestní odpovědnosti a navíc některé aspekty u těchto zvláštních pachatelů by bylo žádoucí hlouběji propracovat.

Shora řečené však nic nemění na tom, že podle mého názoru předložená disertační práce je plně způsobilým podkladem pro ústní obhajobu.

Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.

V Praze 14. 8. 2018

prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.,
školitel